

Solymos Rezső

Erdőtelepítési programok Magyarországon – egy sikertörténet

Az erdőtelepítések eredményeként kedvezőbbé válik a kívánatos ökológiai tényezők fenntartása, illetve helyreállítása és tartamos hasznosítása, a természet- és a környezetvédelem állapota, valamint a többcélú, természetközeli erdőgazdálkodás által nyújtott szociális, közcélú szolgáltatások mértéke és minősége. Növekszik a megtermelhető környezetbarát fa mennyisége, javul a faellátás. A mezőgazdasági termelés szerkezete és mennyisége jobban megfelel az EU-követelményeknek. Végeredményben a lakosság jólétét szolgálja ez a 21. századi erdőtelepítési program, miként ezt a 20. században Magyarországon megvalósított erdőtelepítések eredményei vitathatatlanul igazolták.

Az elért eredményekben jelentős szerepe volt az erdészeti kutatásnak. A jövő terveinek tudományos megalapozásában az MTA keretében folyó Magyarország az ezredfordulón c. stratégiai kutatási program vállalt meghatározó szerepet.

Ökológiai adottságok – erdők és erdőtelepítések

Magyarország 93 km²-es területének ökológiai adottságai kedvezőek a mező- és az erdőgazdálkodás számára. 19%-át borítják erdők, amelyek területe 1,8 millió ha. Az ország legnagyobb része, közel 70%-a síkvidék. Ugyanennyi a 0–10 fokos lejtésű területek részaránya is. A 400 m-nél magasabb hegységek területének aránya csupán 2%. Három nagy éghajlati tartomány: az óceáni, a mediterrán és a kontinentális klíma befolyásolja éghajlatát. Éghajlati vonatkozásban az erdő szempontjából alapvető a vizellátás. Elsősorban a hasznosítható víz mennyiségétől függ az erdőfelújítás és az új erdők telepítése is. Az évi csapadék átlagosan 500–800 mm között van, a középhőmérséklet 9–10 fok közötti. A levegő páratartalma a csapadék, a tengerszint feletti magasság (tszfm) és a kitettség függvényében változik. A

relatív páratartalomnak a júliusban 14 óraker mérten átlaga szerint *Magyarország területe négy klímazónára osztható:*

- a 60%-nál magasabb légnedvességű területek: *bükkös klíma* (az ország erdőterületének a 9,3%-a),
- az 55-60% közötti légnedvességű területek: *gyertyános tölgyes klíma* (az erdőterület 38,5%-a),
- az 50-55% közötti légnedvességű területek: *kocsánytalan tölgyes cseres klíma* (az erdőterület 27,3%-a),
- az 50%-nál alacsonyabb légnedvességű területek: *erdőössztyepp klíma* (az erdőterület 24,9%-a).

Az erdőterület 80%-a többlet vízhatástól független termőhely, ahol a növényzet kizárólag a talaj által tárolható vízmennyiséggel rendelkezik. A talajok 43%-a kedvezőtlen, 26%-a közepes és 31%-a jó vízgazdálkodású. Az erdők 50%-nál nagyobb része barna erdőtalajon áll. 22% a váztalajok aránya. Az ország természeti erőforrás vagyonának több mint a felét a termőtalaj alkotja.

A természetföldrajzi határhelyzetből, a megkészt iparosodásból és urbanizációból fakadóan viszonylag magas az élővilág fajgazdagsága, a földkerékség átlagának közel 15-szöröse. Mintegy 3000 növény- és 42 000 állatfaj számára nyújt élőhelyet. Az erdei fa és cserje fajainak száma megközelíti a 200-at.

Magyarország jelenlegi 1,8 millió ha erdőterülete a történelem folyamán sokat változott. A 20. század második felében az erdőtelepítések hatása volt a legnagyobb. Ennek köszönhető, hogy a világ erdőleltárának adatai szerint az erdősültség növekedési arányait tekintve a világranglista élén helyezkedik el. Az ökológiai adottságok szerint a lombos fafajok, elsősorban a nemes tölgyek, a bükk, a gyertyán alkotják az őshonos fafajok körét, amelyek az erdőterületnek közel a 60%-át borítják. A lombos fafajok aránya 84,9%, a fenyőké 15,1%, a következő megoszlásban: tölgyek: 22%, cser: 11,3%, bükk: 6,3%, gyertyán: 6%, akác 20,1%, egyéb kemény: 4%, nemes nyár: 6,8%, hazai nyár: 2,8%, fűz: 1,4%, éger 2,9%, egyéb lágý: 1,3%, erdeifenyő: 9,1%, feketefenyő: 4,2%, egyéb fenyő: 1,8%. A nem őshonos fafajok elsősorban a sík vidék erdeit alkotják.

Az erdők és a területhasznosítás

Az erdők az ország területének hasznosításában növekvő szerepet játszanak, amit az 1. táblázat százalékos adatai igazolnak:

1. táblázat

A területhasznosítás alakulása Magyarországon

	1938	1990	1994	1996
Mezőgazdasági területek	81,2	69,6	65,8	66,5
Erdőterület	11,9	18,2	19,0	19,0
Termőterület	93,4	88,5	85,5	86,2
Művelésből kivont terület	6,6	11,5	14,5	13,8

A rövid és nem teljes ökológiai vonatkozású áttekintéssel azt is érzékeltetni kívántam, hogy a hamarosan EU-tagállammá váló Magyarország ökológiai, adottságai a mező- és erdőgazdálkodás számára az EU-tagállamok átlagánál jóval kedvezőbbek. Ezt igazolja az is, hogy amíg a világ mezőgazdasági földterületének 36–37%-a, az EU-tagállamokénak a 42–44%-a, addig Magyarországnak az 51%-a művelhető. „Elméletileg” az ország területének akár a 80% is hasznosítható lenne erdőgazdálkodás útján. A valóságban ez úgy alakult, hogy az 1000 esztendővel ezelőtti államalapítás idején Magyarország területének mintegy a 40%-át borították erdők, amelyek területe a 20. századig különböző mértékben csökkent, az első világháború idején 7,3 millió ha volt. Ez a trianoni békeszerződés alapján 1,1 millió ha-ra csökkent, aminek következtében az erdőben való bőséget felváltotta az erdőben való szegénység, a faexportot a faimport, az erdei munkalehetőséget pedig a munkanélküliség.

Az ország legértékesebb erdei a szomszédos államokhoz kerültek. Sülyösbitotta a helyzetet az, hogy a fenyők aránya 24%-ról 4,1%-ra csökkent. Ennek következtében a belföldi erdők a hazai fenyőfa felhasználásnak csupán a 10 %-át tudták fedezni, a 90% import útján került be az országba.

A kedvezőtlen erdőgazdasági és faellátási helyzet javítására új erdészeti politikai koncepciót dolgoztak ki, amelyben az *új erdők telepítése* kiemelt szerepet kapott. 1923-ban lépett életbe az alföldfásítási törvény, amely elsősorban a fátlan alföldi homokterületek erdővel való hasznosítását kívánta elősegíteni. Ez a hasznosítás már nem csak a hiányzó fa megtermelését szolgálta, hanem kiemelt hangsúlyt kapott az *erdők védelmi, egészségvédő, közjóléti szerepe* is.

A magyarországi erdőtelepítések sorozata gyakorlatilag az első és a második világháború között kezdődött és tart napjainkig. Reményeink szerint az új évszázadban tovább folytatódik. Ezek az erdőtelepítések minden esetben a földterület racionális hasznosítását, az erdőterület növelését szolgálták, de nem kizárólagosan. A kezdeti időszakban az erdők fatermésének növelése és az ország faellátása kapott nagyobb hangsúlyt. Emellett fokozatosan növekedett és az ezredfordulóra elsőrendű szerepet kapott az erdőtelepítések közjóléti, környezet- és természetvédelmi szerepe és szolgáltatásai. Mindezek figyelembevételével a magyarországi erdőtelepítéseket célszerű négy időszak szerint csoportosítani:

1. 1920–1945: az erdőtelepítések, az alföldfásítás beindítása,
2. 1946–1989: az erdőtelepítések „aranykora”,
3. 1990–1999: átmeneti időszak a rendszerváltás után,
4. 2000–2035: új nemzeti erdőtelepítési program EU-támogatással.

Valamennyi időszak terveinek összeállítása és a tervek megvalósítása során az erdészeti kutatás eredményeit széles körben hasznosították. Az erdőtelepítéssel kapcsolatos kutatások kiemelt szerepet kaptak.

Az 1. erdőtelepítési időszak: 1920–1945

Az időszak kezdetén Magyarország Európa *erdőben legszegényebb* országai közé tartozott. A szegénység általános gazdasági értelemben is jellemezte az első világháborúban vesztes országot. Ennek ellenére készült el az első

erdőtelepítési program, amelynek fő célja volt a fátlan alföldi homokvidék erdőgazdálkodás útján való hasznosítása, a futóhomok megfékezése, a további defláció és erózió megelőzése, valamint az egészségvédelem. Az alföldfásítás kimondottan védelmi jellege mellett a program kidolgozói a fahiány mérséklését, a táj, a lakóhely kedvező arculatának kialakítását és új munkahelyek létesítését is várták az erdőtelepítésektől. Ez a program azonban csak szerény mértékben valósult meg. A negyedszázados időszak folyamán mintegy 50 ezer ha új erdőt létesítettek elsősorban a Duna-Tisza közötti és a Tiszán túli homok vidéken és szikes területeken.

A fainség természetes velejárója volt az, hogy az erdőtelepítések legfontosabb fafaja az akác és a nyár, valamint a fenyő lett. A földtulajdonosok ezektől a fafajoktól remélték a mielőbbi eredményt. A vezető szerep az akácé volt és az maradt napjainkig, amit kedvező tulajdonságaival, termőhelyigényével és gyors növekedésével lehet magyarázni. Ez a fafaj, bár nem őshonos, hamarosan zöld védősávot alkotott az alföldi tanyák, települések körül, amelyeken át korábban fék nélkül száguldott a homokot magával ragadó szél. Nagyobb erdők létesítésére sok lehetőség egyébként sem volt, mert a kisbirtokos parasztság nem szívesen vált meg a szerény megélhetést nyújtó szántójától, legelőjétől. A községek és a városok (Kecskemét, Szeged, Debrecen stb.), valamint az állam tulajdonában levő nagyobb földterületek beerdősítésével alakult ki az a néhány nagyobb, 2000–3000 ha körüli összefüggő erdőterület, ahol már a korszerűbb erdőművelésre is mód nyílt.

Az erdőtelepítések területi méretei nem voltak ugyan hatalmasak, hatásuk és jelentőségük mégis messze túlnőtt kiterjedésük mértékénél. Valójában ekkor indult el az a magyarországi erdőtelepítési, országfásítási program, amely a második világháború után érte el csúcspontját, és amely azóta is folyamatosan tart, bár mértéke, módja és céljai változtak. A lakosság, a felnövekvő fiatal erdők sokoldalú hasznát és szépségét egyre többre értékelte, az erdőt és a fát megszerette. Így érkezett el a második világháború, amely egyben az első erdőtelepítési időszak végét is jelentette. A háborús események már nemcsak a régi erdőket, hanem az új erdőtelepítéseket is károsították.

A 2. erdőtelepítési időszak: 1945–1999

A második világháború befejezésekor Magyarországnak kilencmillió lakosa és 1,12 millió ha erdeje volt, ami 12,1% erdősültségnek felel meg. Az ország gazdasági és politikai helyzetét alapvetően meghatározta, hogy a keleti blokkba került, ahol az állam vált a legnagyobb tulajdonossá. Az erdők 90%-át és a mezőgazdasági földterületek jelentős részét is államosították, vagy termelőszövetkezeti kezelésbe vették megszüntetve a föld magántulajdonlását. A piacgazdaságot felváltotta a tervgazdaság, ahol a piac törvényei helyett központi szabályozással irányították a gazdaságot. A korábbi magán nagybirtokok helyén létrejöttek az első mező- és erdőgazdasági nagyüzemek. A termőföld hasznosítása, a termelés szerkezete az állami akaratnak megfelelően alakult. Megkezdődött a háború által okozott károk helyreállítása az erdők területén is. A gazdasági károk nagyobb részének felszámolása után olyan termelésfejlesztési programokat dolgoztak ki, ame-

lyek a helyi adottságokon túlmenően a többi keleti országgal való együttműködéshez is igazodtak.

Szerencsésnek mondható, hogy az erdészeti szakemberek jelentős része korábban olyan nagyobb magán erdőbirtokok területén dolgozott, ahol a nagyüzemi erdőgazdálkodást illetően bőséges tapasztalatokat szerzett. Nem politikai, hanem szakmai, hivatásbéli elkötelezettségükből fakadóan láttak hozzá a háború utáni magyar erdőgazdaság felépítéséhez és fejlesztési programjának kidolgozásához. Ebben a programban kiemelt helyet kapott az új *erdőtelepítés*, amelynek elsődleges célja a faimport terheinek csökkentése, az ország faellátásának a megjavítása volt. A fenyőfa-felhasználás 90%-át szovjet importból fedezték. Ugyanakkor nagyobb mezőgazdasági földterületek szabadultak fel, kerültek ki az élelmiszer-termelésből. Ezek hasznosítására az erdő ígerte a legkedvezőbb lehetőségeket. A termelészövetkezetek erőltetett létrehozását követően nagyobb számú mezőgazdasági munkaerő szabadult fel olyan vidékeken, ahol a mező- és erdőgazdaságon kívül alig akadt más munkalehetőség (Kelet-Magyarország). Ezek a szempontok hatással voltak azokra a politikusokra is, akik döntöttek az állami pénzek felhasználásáról, az állami támogatások mértékéről. A munkanélküliség politikai felfogásukkal szemben állt. Az alacsonyabb képzettségű falusi munkaerő számára kedvező foglalkoztatási lehetőséget ígért az erdőtelepítés. Ezért is született meg a döntés az erdőtelepítések teljes körű állami finanszírozásáról, korábban soha nem tapasztalt mértékéről. Az eredmény nem maradt el. Az időszak végére mintegy 600 ezer ha új erdőtelepítés teljesült, az ország erdősültsége 18,2%-ra emelkedett. Így vált lehetővé, hogy az 1923-ban megfogalmazott alföldfásítási program egy negyedszázad múltán ország fásítási, országos erdőtelepítési programmá bővüljön. Az volt a hosszabb távú cél, hogy Magyarország elérje a 19. és a 20. század fordulóján volt erdősültségét, megközelítően a 24–25%-ot.

Ennek az időszaknak meghatározó jelentőségű kormányzati intézkedése volt az 1040/1954. évi kormányhatározat, amely az erdőgazdaság fejlesztéséről szólt. Hatása kiterjedt úgyszólván a 20. század második felének egész erdőgazdálkodására. Az *erdőtelepítés* a fejlesztés központi témája volt, amelynek a célját a kormányhatározat a következőkben jelölte meg:

- a fatermés növelése, az ország faellátásának javítása, a gyorsan növő fajok: a nemes nyárok, az akác és a fenyők termesztésének felkarolása,
- a természet- és a környezetvédelmi, valamint a szociális vonatkozású erdei szolgáltatások és kedvező hatások bővítése.

A nagyszabású erdőtelepítési program megvalósításának alapvető előfeltétele volt a szükséges szaporítóanyag (mag és csemete) megtermelése. Rövid idő alatt sikerült elérni, hogy genetikai szempontból is megfelelő szaporítóanyag álljon rendelkezésre évente mintegy 20–25 ezer ha erdő telepítéséhez. Az újonnan létesített 1700 csemetekertben, 3900 ha területen megtermelték az erdőtelepítésekhez szükséges évi 300 millió csemetét, ezen felül kielégítették az erdőfelújítások és a rontott erdők átalakításának csemete-szükségletét is.

Az időszak folyamán az erdőtelepítéseknek köszönhetően az erdőterület 1,1 millió ha-ról 1,7 millió ha-ra nőtt. Ennek megfelelően megváltozott az erdők korosztály-összetétele. 1989-ben az 1–40 éves erdők területének ará-

nya meghaladta a 60%-ot. Az erdők fafaj szerinti összetételének aránya és az egyes fafajok térfoglalása a 2. táblázatban foglaltak szerint alakult.

2. táblázat

Az erdők fafaj szerinti összetétele (%/ha)

	1948	1980	1990
tölgyek	26,5 / 283	23,1 / 339	23,0 / 356
csertölg	18,0 / 192	12,2 / 179	11,4 / 176
bükk	9,5 / 101	6,8 / 99	6,6 / 103
gyertyán	9,6 / 102	7,0 / 103	6,1 / 95
akác	18,7 / 199	18,3 / 268	18,8 / 291
nyárok	3,2 / 34	10,7 / 157	9,6 / 150
egyéb lombos	8,2 / 88	8,0 / 118	8,8 / 137
fenyők	6,3 / 68	13,9 / 205	15,7 / 243

A fafajösszetétel változásában – az ország faellátásának javítása érdekében – jelentős szerepe volt a gyorsan növő fafajok (nyárok, akác, fenyők) felkarolásának.

Az erdők élőfakészlete ebben az időszakban megkétszereződött, 150 millió m³-ról 288 millió m³-re növekedett. Hasonlóan alakult az évi fanövedék, a kitermelhető famennyiség és az ország belföldről származó faanyaggal való ellátottsága is. 1950-ben az évi fakitermelés 3,1 millió m³, 1989-ben 8 millió m³ volt. Ezek a számok is igazolják, hogy az erdőtelepítések 2. időszaka a magyar erdészet eddigi történetének a legeredményesebb szakasza volt. Az erdőtelepítések finanszírozása 100%-ban állami költségvetésből történt. A fatermési, fakitermelési eredményeken túlmenően jelentkeztek az új erdőtelepítések más, jelentőségükben gyorsan növekvő hasznai és szolgáltatásai is (környezetvédelem, rekreáció stb.). Az élelmiszer-túltermelés nemzetközi szintű gondjai is igazolták, hogy helyes volt a mezőgazdasági termelésből kivont határ termőhelyeket erdővel hasznosítani.

Az erdőtelepítések második időszaka az 1989/90-ben bekövetkezett politikai rendszerváltással zárult.

A 3. erdőtelepítési időszak: 1990–1999 (átmeneti időszak)

A rendszerváltás az erdőtelepítések területén is változásokkal járt. A változások egyik oka a tulajdonviszonyok és a mezőgazdaság helyzetének megváltozása volt. A másik okot az erdőtelepítések teljes körű állami finanszírozásának módosítása szolgáltatta. Az időszak kezdetétől az állam csak a telepítési költségek egy hányadát vállalta, többek között azért, mert erre a célra nem állt rendelkezésre elegendő pénz. A harmadik ok az EU-ba való belépési szándék és a tagsággal járó kötelezettségek teljesítése, továbbá a törekvés a várható előnyök teljes hasznosítására, a felkészülés az EU-támogatások elnyerésére.

A rendszerváltást megelőző évtizedben a keleti viszonylatban első helyen álló magyar mezőgazdaság a keleti blokk felbomlásával elvesztette jelentős

felvevő piacait, ezért a termelés a korábbiaknak mintegy a 30%-ára esett vissza. Ennek ellenére tartós maradt az élelmiszer-túltermelésből fakadó válsághelyzet. Folyamatosan bővült a művelés nélkül hagyott mezőgazdasági földek területe. A korábbi termelészövetkezetek felbomlásával és a kárpótlás során magántulajdonba adott földek megművelésével járó gondok (eszköz-, szakismeret- és tőkehiány) az elvadult parlag területek sokasága révén is láthatóvá váltak.

Halaszthatatlanná vált a racionális földhasználat ismételt áttekintése azért is, mert az előrejelzések szerint az EU-tagság esetén a szántóföld területének mintegy 16–17%-án szűnik meg az élelmiszer-termelés. A becslések szerint több, mint 1 millió ha művelésből kivont vagy kivonható mezőgazdasági földterület vár hasznosításra.

Az agroökológiai potenciál felmérése során az illetékes szakemberek közel két évtizede már jelezték a földhasznosítást illető gondok növekedését. Már akkor 800 ezer ha-t meghaladó terület erdőtelepítéssel való hasznosítását javasolták. Mindezek figyelembevételével 1987-ben egy újabb erdőtelepítési programot hagyott jóvá a kormány, amely szerint 1991–2000 között 150 ezer ha új erdőtelepítést irányoztak elő. Erre vonatkozóan országos terv készült, amelyet a rendszerváltás után 1991-ben egy újabb kormányhatározat erősített meg. A tervezett erdőtelepítésnek azonban ebben az átmeneti időszakban csupán a harmada valósult meg. Ennek egyik oka a földtulajdonviszonyok rendezetlensége, a másik az állami anyagi támogatás csökkenése volt. A második évezred utolsó évtizedében alig több mint 50 ezer ha új erdő létesült.

A felsorolt problémák mellett ki kell emelni azt is, hogy az évezred végére *szemléletbeli változások* is jelentkeztek. Felerősödött az erdőtelepítések tervezésében is az ökológiai szemlélet, valamint a környezetvédelmi, tájfejlesztési és szociális szempontok szerepe.

Az ismertetett gondok miatt is átmeneti időszaknak kell ezt az évtizedet tekinteni, amely megteremtette a lehetőségét annak, hogy a 21. század első felére az eddigiéknél is nagyobb *erdőtelepítési* programot irányozzunk elő. A program kidolgozása az időszak folyamán kezdődött el.

A tervezett 4. erdőtelepítési időszak: 2000–2035

A magyarországi agroökológiai potenciál felmérésére és a további vizsgálatokra alapozva készült az eddigi legnagyobb erdőtelepítési terv, amely 2035-ig mintegy 780 ezer ha új erdő létesítését irányozza elő. Ez évente átlagosan 15–20 ezer ha erdőtelepítést jelent. A megvalósításra a szakmai lehetőségek adottak, de a szükséges pénz még hiányzik. Az 1950-es években kézi munkával a magyar erdészet képes volt 25 ezer ha-t telepíteni évente. Azóta az erdőtelepítések gépesítése, technikai színvonala rendkívül sokat fejlődött, a gépesítettség aránya a sík vidéken közel 100%-ra emelkedett.

A terv szerint az újabb erdőtelepítések 75%-a gazdasági, 25%-a védelmi rendeltetésű lesz. Megvalósulása esetén a várható gazdasági-társadalmi hasznát illetően kiemeljük a következőket:

- a földhasznosítás, a mezőgazdasági termelés szerkezete kedvezőbb lesz,
- újabb jövedelemforrás és munkalehetőségek jönnek létre,
- javul az ország fával való ellátottsága, csökken a faimport,
- növekszik a vidék turisztikai vonzereje, rekreációs lehetősége és szépsége
- *a környezet, az élővilág állapota kedvezőbbé válik.*

Várható, hogy az őshonos fafajok kívánatos felkarolása nem lesz kellő mértékű. Az erdőtelepítésre kerülő földterületek legnagyobb része a síkvidéki, alföldi tájakon magántulajdonban van. A kisbirtokosok, a farmerek a leggyorsabb eredményt ígérő akácot és nemes nyárákat részesítik előnyben.

A 21. század első felére tervezett erdőtelepítési program földrészekre (parcellákra) vonatkozó átfogó tervezési és lebonyolítási feladatait a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatala, illetve az irányítása alatt működő Állami Erdészeti Szolgálat 10 regionális Igazgatósága koordinálja, illetve látja el.¹ Az erdőt létesíteni kívánó földtulajdonosnak kiviteli tervet kell készíttetnie. Ennek jóváhagyásától függ az állami pénzügyi támogatás. A terveknek illeszkedniük kell az adott térség terület- és településfejlesztési terveibe.

A közel 800 ezer ha-os erdőtelepítési program megvalósításához az EU anyagi támogatása szükséges. 1996-ban nyújtotta be Magyarország Brüsszelben az első, 150 ezer ha-ra vonatkozó pályázatát. Támogatást erre nem kapott. Az eredménytelenség ellenére tovább folyik a tervezés, valamint a felkészülés arra, hogy a várható EU-tagságot követően megkapja Magyarország a 780 ezer ha erdőtelepítéshez szükséges pénzügyi támogatást. Ennek az erdőtelepítésnek nemcsak Magyarországra nézve, hanem nemzetközi viszonylatban is kedvező hatásai lesznek.

Ha a tervezett 780 ezer ha erdőtelepítés megvalósul, akkor ez lesz a magyar erdészet történetének legnagyobb erdőterület-fejlesztése, amely nemzetközi viszonylatban is kiemelkedőnek mondható. Az éves 15–18 ezer ha erdőtelepítés évenkénti költségvonzata mintegy 6 milliárd Ft a jelenlegi áron számítva. Mindezek eredményeként Magyarország erdősültsége (erdővel borított területének aránya) elérheti az optimálisnak tartott 24–26%-ot.

JEGYZET:

1. 2000-ben az FVM megbízása alapján az MTA közreműködésével megtörtént a véglegesnek ígérkező országos erdőtelepítési program kidolgozása, amelyet több éves előkészítő, elemző munka alapozott meg. Az Erdészeti Hivatal irányításával az Állami Erdészeti Szolgálat a kutatási eredményeket figyelembe véve megyékre lebontott tervet állított össze. Az ezredfordulóra rendelkezésre áll az új, nagyszabású erdőtelepítési program, amelyet az FVM felkérésére e célra létrehozott Bizottság véglegesített. A Bizottság tagjai: *Bach István, Halász Tibor, Mihálffy Imre, Verbay József*, titkára: *Barátossy Gábor*, elnöke: *Solymos Rezső* volt.